

Yancy Vaillant, professor de la UAB i director del GEM a Catalunya

28.06.2013 Entrevistes -

#L'últim informe del Global Entrepreneurship Monitor (GEM) Catalunya indica que el 2012 un 7,88% de la població adulta d'entre 18 i 64 anys de Catalunya estava involucrada en la fase inicial d'algun tipus d'activitat emprenedora, un 15% més que l'any anterior; però tot i així, el nombre d'emprenedors que han acabat formalitzant la creació de l'empresa ha disminuït respecte el 2011. El Dr. Yancy Vaillant, professor del Departament d'Economia de l'Empresa de la Universitat Autònoma de Barcelona, és el director del projecte GEM Catalunya i el principal redactor de l'informe executiu anual. En aquesta entrevista ens explica les causes d'aquesta davallada i ens dona claus per entendre millor el panorama emprenedor del país.

Quins factors han influït perquè en els últims anys hagi augmentat el nombre de persones amb intenció de crear la seva pròpia empresa?

L'activitat emprenedora catalana s'ha vist afavorida gràcies a un augment de la presència de la idea d'emprenedoria als mitjans de comunicació i als discursos polítics. En els últims anys, aquesta idea s'ha posat de moda i està en boca de molta gent. A les universitats s'han creat assignatures sobre emprenedoria, cosa que cinc anys enrere ni es pensava. A part d'aquest impuls en l'opinió pública, el context econòmic també ha tingut a veure en aquest augment. Al reduir-se les possibilitats de trobar un lloc de treball, la creació d'una empresa s'ha convertit en una sortida professional.

De les gairebé 386.000 persones involucrades en processos emprenedors, només unes 89.000 han arribat a crear una empresa durant l'últim any. Per què disminueix dràsticament el nombre d'emprenedors que arriben a formalitzar el seu projecte?

Passar de la intenció a la realització d'un projecte ja és més difícil. L'emprenedoria es percep com un concepte romàntic i per passar de l'etapa de planificació a l'acció empresarial és necessària una empena. Hem detectat que el perfil de qui té la intenció i de qui realment crea l'empresa és molt diferent. Aquest últim té un nivell d'educació elevat, accés a ingressos i majoritàriament té un lloc de treball.

L'emprenedor és jove? Quina és la mitjana d'edat de l'emprenedor a Catalunya?

Hem observat que els emprenedors que arriben a materialitzar un projecte i creen una empresa sí que són joves. Tot i així, el 2012 ha augmentat la xifra de persones majors de 45 anys involucrades en activitats emprenedores en fase inicial. Mentre que el 2010 gairebé la meitat dels emprenedors en fase inicial eren menors de 35 anys (49%), el 2012 els joves només representen el 29,5% dels emprenedors. Això es deu bàsicament a que molts adults es veuen expulsats del mercat laboral i es plantegen emprendre, bàsicament per necessitat. Aquest col·lectiu, però, després té moltes més dificultats per passar de projecte a creació d'empresa. No obstant, una vegada creada l'empresa, són els joves qui tenen més problemes d'abandonament empresarial. Potser perquè s'arrisquen més, però tenen menys experiència.

També preocupa l'augment de la taxa de tancaments empresarials. Quina és la raó principal que donen els ex empresaris?

El motiu principal que donen és la falta de rendibilitat del negoci, més que la falta de finançament. I és lògic, ja que la majoria de negocis estan enfocats al consum i, en el context actual, el consum domèstic ha baixat i, per tant, els beneficis d'aquestes

empreses també s'han reduït. Una dada molt preocupant és que de les empreses que es van crear entre el 2009 i el 2010, només han sobreviscut un 40%. És un percentatge molt alt de fracàs. Crec que s'ha de posar l'atenció en aquestes dades, ja que tot i l'augment de l'activitat emprenedora, també hi ha un creixement d'abandonaments. La piscina s'està omplint d'emprenedors però, a la vegada, el desguàs s'està fent més gran i molts emprenedors abandonen el seu projecte.

El fracàs encara representa un estigma en la societat catalana?

I tant! Molts dels emprenedors que han tancat la seva empresa, després al currículum no inclouen que durant un període de temps han estat empresaris. En la nostra societat, no s'aprecia o no es veu el mèrit de ser empresari. Aquestes experiències haurien de ser valorades, ja que aporten experiència, iniciativa, formació, etc. però actualment és el contrari.

El perfil de l'emprenedor ha anat canviant en els últims anys?

Sí que ha canviat. El 2008, l'emprenedor tenia un baix nivell d'educació, de poder adquisitiu i poca experiència prèvia. En canvi, actualment l'emprenedor és una persona molt preparada i amb una capacitat econòmica superior a la de la població en general. Podríem dir que la crisi econòmica ha tingut un efecte de filtre. A més, com he comentat anteriorment, la mitjana d'edat també ha pujat.

L'informe també destaca que el 2012 l'activitat emprenedora entre les dones és menys de la meitat que la masculina. L'emprenedoria té gènere?

Històricament, l'emprenedoria a l'estat espanyol i a la majoria de països tenia un caràcter masculí. Era l'home l'emprenedor. Això ha canviat durant la última dècada. Concretament a Catalunya, en el món rural hi ha hagut un creixement enorme de l'emprenedoria femenina. Les dones de les explotacions agrícoles, en veure disminuir els ingressos per l'agricultura, han diversificat el negoci i han creat noves empreses de turisme rural, agroalimentació, comerç, etc. Però en els dos últims anys, l'emprenedoria femenina s'ha estancat. Tot i així, un aspecte positiu és que el desguàs del qual parlàvem és bàsicament masculí. Les dones creen menys empreses però no les tanquen.

Són diferents els motius que porten a dones i homes a crear una empresa?

La diferència en els motius no és tan significativa com la dels sectors d'activitat de les seves iniciatives empresarials. L'activitat emprenedora femenina s'orienta al sector serveis i consum, concretament un 85%. Això explica que les seves iniciatives són menys innovadores, tan en el producte com en el procés, en comparació amb les empreses creades per homes.

Quina és la situació de l'activitat emprenedora a Catalunya respecte a l'Estat espanyol i a nivell internacional?

En els tres últims anys, Catalunya ha pres un camí completament diferent de l'estat Espanyol. Mentre que el 2012, cap comunitat autònoma de l'Estat va aconseguir pujar la seva activitat emprenedora, a Catalunya es va disparar. Però també hem de tenir en compte que aquest creixement és fràgil i que no podem continuar creixent a aquest ritme. Crec que l'important ara és treballar la post-creació. Les administracions públiques han de donar suport a l'emprenedor durant tota la seva carrera empresarial per ajudar-lo a consolidar l'empresa.

Respecte a Europa, enguany Catalunya ha tornat a superar la mitjana europea. Si mirem la qualitat del que s'està creant, ens estem apropant al perfil de qualitat de països escandinaus, com Suècia, Finlàndia. Això és favorable si aconseguim aturar el desguàs.